

L'AUTENTICITAT MILITANT

Teodor Suau

1. *Per què parlar d'autenticitat avui?*

Definició d'autenticitat

Perills de la inautenticitat

Situació en el nostre context social

2. *Estructura de l'autenticitat*

Conjunt estructural de valors

Opció

Imaginació

Acció

3. *Jesús de Natzaret, militant autèntic*

a) Per què parlar de Jesús?

b) Jesús veritat

Text: Jesús a Getsemaní: Mc 14,32-42

c) Jesús camí

Text: La curació de la filla de la dona cananea: Mc 7,24-30

d) Jesús vida

Text: Les dones al peu de la creu: Mc 15,40-41

4. *Conclusions*

L'AUTENTICITAT MILITANT

1. Per què parlar d'autenticitat avui?

Quan es fa necessari parlar de qualche cosa, és que o bé no es dóna o bé es troba en greu perill.

Avui parlem d'autenticitat perquè hi ha crisi d'autenticitat. Si cal demostrar que un determinat vi és autèntic, vol dir que n'hi ha molts d'adulterats. El mateix podem afirmar de l'art general, de totes les coses que necessiten un "denominació d'origen" per tal de fer creure al consumidor que es troba davant d'una cosa *autèntica*...

Però la no-autenticitat és dolenta. Perquè enganya, confon, decep, provoca el desencís davant les coses, desmobilitza, per tant. Sobretot, perquè destrueix la realitat en favor de l'aparència. I això és greu.

L'explicació cal cercar-la en un fet: la nostra societat reposa sobre el domini del factor econòmic. En detriment de la realitat, que d'ésser el valor absolut passa a convertir-se en pura funció de l'economia. I el domini de l'economia, desvaloritzant la realitat, crea el reialme de l'aparència: de la superficialitat. De la inautenticitat, doncs.

L'important no és que les coses sien. Sinó que sembli que són. I que es comprin pel que pareixen i no pel que en realitat són. Vivim en l'imperi del plàstic, dels sucedanis, de les còpies en sèrie, de les cadenes de muntatge, del "usar i tirar"... Els pensadors grecs encara podien afirmar: "l'ésser és i el no-ésser, no és". Encara que sembli un joc de paraules, es tracta d'una afirmació cabdal. Volien dir que la realitat ve donada pel grau d'ésser: de consistència, en definitiva, de realitat. La frontera entre l'ésser i el no-ésser venia donada per la realitat. Ara, en canvi, la ideologia dominant entre nosaltres ho diu d'una altra manera: *és* el que surt per la T.V. I allò que no surt per la petita pantalla, senzillament, *no és*. I prou.

Si ho mirem des de la dimensió política, encara apareix amb més nitidesa. El poder es troba al servei de l'economia. La violència del mercat s'ha convertit en llei. I la finalitat del sistema polític consisteix crear possibilitats al sistema econòmic.

Un semblat estat de coses condueix irremeiablement a una situació cultural concreta: l'anivellament en la mediocritat. Tothom igual. Sense que ningú sobreixi per damunt dels altres. Estandardització de la persona, fruit de la mediocritat d'una cultura atenta a l'evasió, a l'esmussament de la intel·ligència -un dels pecats més difícilment perdonables entre nosaltres- a l'ensopiment de les masses, sotmeses per la por a la pèrdua del lloc de treball i de la taxa d'inflació. Quan oficialment hi ha llibertat per quasi tot, del que es tracta és que aquestes llibertats formals no puguin ésser usades per la negativa dels subjectes interessats. Aleshores, caldrà proporcionar-los tota mena de sucedanis de la llibertat, mitjançant la creació de necessitats artificials que converteixen els ciutadans en addictes a les drogues de torn: la T.V., el cap de setmana, el sexe fàcil, la violència, el consum...

Caldrà tallar el cap de tots aquells que vulguin sobresortir per damunt de la ratlla fixada

pels ideòlegs que controlen la funció cultural. No convé oferir a ningú models d'identificació que no s'ian controlables i manipulables. Per això assistim a un fenomen ben curiós: la producció en milers d'exemplars de biografies dels personatges fins ara tinguts com a significatius per tal de mostrar que, en realitat, eren unes pobres persones, sotmeses a les mil passions que empeteixen la gent, reduint-la a les dimensions on deixen d'ésser perjudicials. I el que queda, el que creu la gent, no és el que en realitat fou la persona. Sinó el que l'editor ha llençat al mercat per consumir.

L'autenticitat ha quedat reduïda a l'afirmació de les dimensions menys humanes de la persona. És autèntic aquell que afirma el no sentit de tot, la impossibilitat de fer res interessant, la mentida de tota proposta mínimament utòpica. Sols el tenir, el poder, el prestigi nascut de l'ostentació del consum són considerats els valors autèntics. I tota altra afirmació es veu confiada a la zona de la qual cal protegir-se perquè enganya, expressa la mala voluntat dels qui la proposen.

Què entenem, doncs, per autenticitat?

La capacitat de produir accions que realitzin la pròpia opció.

Deixar-se determinar per la realitat i actuar en conseqüència.

L'actitud que neix de la consciència de l'estructura real que l'ésser i que cerca crear un espai d'amor i de llibertat on pugui desplegar-se la vertadera dimensió de les coses i de les persones.

Sempre ha estat difícil l'autenticitat. Avui també ho és. Al cap i a la fi, no ens interessa gens saber si hi ha hagut temps millors o pitjors que els nostres. El nostre temps és el nostre. I per això l'estimem. I procurem transformar-lo. Ens agradi o no. Perquè pel cristià, el present és sempre el tros de terra on Déu ha sembrat la llavor de l'esperança. L'arena on ha quedat gravada per a nosaltres la petjada del Déu-Amor. Però no són els nostres temps particularment aptes per l'autenticitat.

En el temps de l'aparença, l'autenticitat es ofensiva.

Perquè mostra la mentida de la societat.

És inútil.

Perquè no serveix per augmentar el poder adquisitiu.

És insignificant.

Perquè ningú no desitja ficar-se en problemes. I la millor manera de no fer-ho és tenir el convenciment a que és impossible. Per tant, si algú es manifesta com autèntic, caldrà cercar fins que hom trobi el punt on l'aparent autenticitat es manifesta com a tàctica per assolir un objectiu reduïble al poder, al tenir, al prestigi.

Però ens trobem enfront d'un petit problema.

Si l'autenticitat és l'expressió de la realitat, és també la condició de possibilitat de tota societat. Una societat és autèntica. O acabarà per assistir a la seva autodestrucció.

No podem, doncs, renunciar passivament a l'autenticitat.

Cal lluitar per passar del regne de l'aparença al regne de la realitat. En el nostre llenguatge cristià hauríem de dir: del domini del Mal al Regne de Déu. Del món sotmès al Fort. Al senyoriu de l'Amor sense límits.

Altrament, no és que ens juguem aquest o aquell altre aspecte del futur de la humanitat. Ens juguem el futur.

2. Estructura de l'autenticitat

L'estructura és el conjunt d'elements que, mitjançant la seva mútua relació, configuren una realitat concreta.

Pel que fa a l'autenticitat, em sembla que són els següents:

a) *Valor*: Realitat significativa, capaç de donar sentit i ésser contingut de la felicitat per a mi i per a altres amb mi.

b) *Opció*: Decisió personal, responsable i lliure per mitjà de la qual el subjecte orienta tota la seva persona en funció dels valors assumits com a tals.

c) *Imaginació*: Capacitat de copsar el nucli de la realitat. I de trobar les mediacions oportunes i eficaces perquè els valors esdevinguin vida.

d) *Acció*: Pas de les actituds a l'existència a través dels fets intencionals. En temps de crisi caldrà treballar la doble dimensió personal i col·lectiva de l'acció. El col·lectiu transmet els valors, ajuda a mantenir les opcions i fa que tinguin continuïtat, possibilitat l'acció. L'acció és el moment de la veritat.

L'autenticitat, i només ella, realitza la realitat. És, per tant, el fonament de la felicitat. La inautenticitat destrueix. Per això la tradició cristiana anomena pecat a la autenticitat. El preu de l'alliberament de la realitat a través de l'actitud autèntica és la creu.

3. Jesús de Natzaret, militant autèntic

a. *Per què parlar de Jesús?*

Perquè Ell és per a nosaltres l'expressió de la realitat. Per això és la veritat: el punt de referència per a saber el que les coses són i allò que poden arribar a esdevenir; el camí: les seves

actituds senyalen com transformar i alliberar, quin és el contingut del propi projecte de felicitat; la vida: el sentit de la nostra vida i de la nostra mort.

b. Jesús, veritat

Ho acabem de dir: Jesús és expressió-manifestació del nucli que les coses són. Mirant, doncs, com fou la vida de Jesús, nosaltres copsem la direcció vertadera (real) de tota acció tendent a possibilitar el part de les coses: la seva transformació en plenitud.

Contemplant l'autenticitat de Jesús, podrem esdevenir nosaltres a la vegada també autèntics.

Jesús orienta tota la seva vida vers una afirmació de valor que per a Ell resumeix l'experiència i possibilita una determinada praxi existencial: l'Amor sense límits com a origen, contingut i meta de totes les coses. La seva consciència del Déu-Amor, cercat en la vida quotidiana de Natzaret, entre els marginats i els pobres, en l'acció en favor dels seus germans, el fa veure la història com la lluita per assolir l'amor. Així, doncs, per Jesús hi ha un valor sustentador de tots els altres possibles valors: l'amor intens, tendre i gratuït, tal com s'expressa en l'experiència de l'Abbà.

Les conseqüències de l'opció de Jesús es manifesten en les seves paraules i accions, tal com ens han arribat en la tradició evangèlica. Els miracles (=accions significatives en favor de l'indigent), la creació d'un grup per tal de poder experimentar la fraternitat, l'amistat, la solidaritat, la voluntat de fer arribar al màxim de gent possible allò que a Ell l'ha fet feliç, el fracàs, el rebuig, la hostilitat fins a la mort, són altres tantes experiències que ens permeten guaitar a la profunda veritat de Jesús, el Fill i el Messies del Déu-Amor. Sobretot, la vivència de la Creu, assumpció d'allò que podria haver estat el límit de tots els límits. I que malgrat tot, es converteix en l'oportunitat de convertir en pregària confiada el no-sentit més absurd.

Hi ha sobretot un text que ens permet guaitar a la manera com Jesús viu la seva opció, el lloc d'on brolla la seva fidelitat: l'escena de l'Hort de Getsemaní (Mc 14,32-42).

Amb llenguatge cru, se'ns descriu la crisi més forta que pateix el Senyor a l'hora d'enfrontar-se amb el seu destí de mort. I l'evangelista vol demostrar una tesi: la crisi es pot convertir en experiència de Resurrecció (v.42). Ressuscitar és deixar que l'Abbà sigui l'Absolut. Deixar a Déu ésser Déu. Per això ha usat un llenguatge semblant a les escenes del Baptisme i de la Transfiguració, dos moments importants de l'evangeli i de la biografia de Jesús. L'opció (Baptisme) i la fidelitat (Transfiguració), que arriben al límit en l'escena de l'Hort. Són altres tants moments de Resurrecció. Una vida-pels-altres és una vida ressuscitada. Fins a arribar a la Tomba Buida, que mostrarà la plenitud el que en l'espai i el temps d'aquest món només es pot intuir i desitjar. Jesús, a l'Hort, mostra què vol dir ésser Fill. Mostra l'arrel de la seva divinitat. Ho acabarem de veure a la Creu. El deixeble, amb els ulls posats en Jesús, ha de convertir la seva vida en una vida de resurrecció. Com? Aprenent la difícil fidelitat de saber posar el propi destí en les mans del Pare. Ell coneix millor que nosaltres mateixos el que ens convé per continuar el nostre creixement real. Quan el que es juga és la fidelitat, només hi ha un camí. Seguir amb caparrudesa afirmant el nucli de la nostra opció. Cal saber que les crisis no són símptoma d'haver-se equivocat, sinó el preu de la carn (=el límit que no ens permet veure les

coses en tota la seva realitat) mentre arriba a fer-se esperit: fins a arribar que Déu sia tot en tots. No és gens senzill. A una comunitat esglaiada per la persecució i pel silenci del seu Déu, Marc li recorda que cal vigilar i pregar. Però que no hi ha lloc per a la derrota: a l'Hort, Jesús ja és el Ressuscitat. Ho continuarà essent durant tota la resta de la Passió.

c) Jesús, el nostre camí

El Bon Jesús no té des dels inicis un projecte fixat, acabat. El contacte amb la realitat modifica els seus plans. La realitat li canvia els esquemes. S'adona que la seva vertadera tasca és demostrar que és possible anar suprimint tot allò que és límit real per estimar sense límits. Borrà amb la seva conducta tots els límits per a l'Amor. També ho veurem més clar amb l'ajuda d'un text evangèlic: (Mc 7,24-30).

Jesús ha assumit el projecte d'alliberar Israel segons el pla present en la tradició de l'Àntic Testament. Primer el Poble Sant. Després, amb Israel com a mediació, la salvació de tota la humanitat. Així sembla que ho vol Déu Vivent i Vertader tal com s'ha manifestat en l'Èxode, l'Aliança i la història de la salvació fins aleshores. Per això, no té cap interès a fer miracles entre els pagans. La narració diu que volia passar desapercebut. El miracle és el signe més preuat de la salvació en acte. I els pagans han d'esperar. Però... es troba amb una dona, pagana, que li presenta una situació d'indigència. Té una filla malalta. Jesús li respon de manera inusual en Ell. La tracta de "quisso", expressió que por molt afectuosa que sigui, senyala una diferència entre israelites i pagans. I la dona insisteix. Posa davant del Senyor un fet. I els fets no necessiten interpretació. Són així i prou. Jesús reflexiona. Ho fa ràpidament. Es troba amb l'alternativa d'haver de seguir fidel al seu projecte (teòric), sempre sospitós d'ideologia. O decidir-se per la necessitat concreta de la persona concreta. No dubta. Fa el miracle. La dona li ha fet a Jesús un gran favor. L'ha confrontat amb un límit perquè la salvació del Déu-Amor arribés a tothom. Cal rompre el límit. I salvar. Perquè el definitiu no és el projecte. Per ben fet que estigui. Per teològic que sia. Per hores que hagi costat. L'essencial és la necessitat de l'altre. Sense barreres. L'Amor sense límits no coneix barreres.

D'aquesta manera, Jesús és el nostre camí. Senyala el "com" de la nostra actitud davant dels altres. L'altre és l'absolut. Perquè només l'amor salva. Però només l'Amor sense límits salva. D'una altra manera, no es pot dir amor. La comunitat cristiana ha de saber trobar el camí perquè el seu amor sia concret, específic, pràctic, singular. Per sobre de qualsevol projecte, de qualsevol ideologia.

d. Jesús, la nostra vida

Tota experiència militant autèntica neix de l'experiència d'amistat amb Jesús. Ho hem de dir pel seu nom: de l'enamorament personal, intransferible, de cada un dels cristians amb el Bon Jesús. I amb el Pare. En l'Esperit. Hi ha moltes coses en la vida cristiana que només es fan perquè així el meu Senyor, l'Amic, el Pare, ho volen... I aquesta relació d'amistat profunda, de seducció, té una mediació: la contemplació. L'experiència de la pregària és el lloc d'aprenentatge de l'autenticitat. Les Dones al peu de la creu, que han "seguit Jesús des de Galilea" en són un bon exemple (Mc 15,40-41). Són el símbol de l'actitud gratuïta, desinteressada, amorosa, tendre envers la persona de Jesús. Simplement l'estimen. Tal vegada per això són les úniques que trobaran el coratge de quedar-se al peu de la Creu. Per donar a Jesús l'única cosa que poden

donar-li: la presència en el moment de la desfeta. Per altra banda, l'única cosa que Jesús necessita en aquells moments. Tal vegada per això són les Dones el lligam entre la Creu i la Tomba Buida. Perquè l'han seguit.

Perquè l'han servit. Perquè l'estimen.

Conclusions

1. La definició cristiana d'autenticitat: produir accions que fan possible, verificable, real l'Amor sense límits en el món.

2. La raó pròxima de la militància transformadora i alliberadora és la situació de la humanitat, sotmesa al senyoriu del Tenir, del Poder, el Prestigi. La seva motivació última és, pel cristià, l'amor a Jesús, Messies i Senyor: per allà on Ell ha passat, bé hi podem passar nosaltres. És el camí que condueix a la felicitat, al món nou i la terra nova. Que no baixarà del cel. Que cal sembrar ara i aquí. Perquè un dia Déu sia en tot en tots. No hi ha altre camí.

3. Cal fer una crida a la imaginació. Manca gent creadora per trobar els camins concrets de l'autenticitat. Per tal que creients i no creients sàpiguen que és possible també avui ésser autèntics, fidels. Tal vegada a la nostra generació de cristians ens toqui conservar el mot i omplir-lo de sentit. Per poder-lo dir als qui ens vénen darrera. Perquè puguin tocar amb les mans que a més de "tenir", "poder", "prestigi", existeixen altres paraules que expressen la realitat.

4. Si tenim por, enhorabona! Vol dir que som conscients. Realistes. El que cal no és llevar la por amb ingenuïtat inútils. Sinó aconseguir que la por no determini les nostres accions. Si ens prenen per bojós, bon senyal! Vol dir que som gratuïts, que no assumim el projecte de la societat del consum i de l'opressió. La nostra tasca: passar de l'angoixa a la confiança.

5. Tanmateix, el futur és nostre. Perquè el Crist ha ressuscitat.

Xerrada de la 37a. Jornada General de l'ACO
12 d'octubre 1990